
PLATFORMA TRI SLOBODE

SLOBODA UDRUŽIVANJA
SLOBODA OKUPLJANJA
SLOBODA IZRAŽAVANJA

Tri slobode pod lupom

Prikaz slučajeva kršenja osnovnih ljudskih prava u Srbiji tokom vanrednog stanja

13-15. april 2020. godine

Sloboda udruživanja, okupljanja i izražavanja

1. [Inicijativa „Ne da\(vi\)mo Beograd“](#) reagovala je povodom napada na njihovog aktivistu Radomira Lazovića koji potiče sa lažne fejsbuk stranice „COVID 19 Serbia“ koja je i ranije objavljivala poruke koje su bile u službi diskreditacije novinara ili opozicionih političara. Korisnici Fejsbuka u Srbiji se neretko susreću sa objavama koje potiču sa ove stranice imajući u vidu da se radi o sponzorisanim objavama, što jasno ukazuje da je reč o dobro koordinisanoj i usmerenoj akciji. Inicijativa podseća da je društvena mreža Tviter obrisala više od 8000 lažnih naloga koji su bili povezani i čija je jedina svrha bila promocija predsednika Srbije i vladajuće Srpske napredne stranke, ukazujući da je fokus internet tima te stranke sada očigledno prebačen na Fejsbuk i da sada ta platforma u većoj meri služi za širenje mržnje prema političkim protivnicima. Podsećamo da su prethodno na meti ove stranice bili i glavni urednik novinske agencije „Beta“ Dragan Janjić, kao i novinarka Ana Lalić. I pored brojnih prijava ova stranica još uvek nije ukinuta, a nadležni organi nisu preduzeli ništa kako bi utvrdili ko stoji iza nje i ko podstiče poruke mržnje prema neistomišljenicima.

2. [Udruženje novinara Srbije \(UNS\)](#) saopštilo je da se pitanje pretnji upućenih portalu „Direktno.rs“ našlo na Platformi Saveta Evrope (SE) za zaštitu novinarstva i bezbednost novinara. Podsećmo, na adresu tog portala stigla je poruka preteće sadržine u kojoj se navodi kako ih “sve treba pobiti”. Takvoj pretnji prethodilo je javno etiketiranje ovog portala od strane predsednice Vlade Ane Brnabić i navoda o umešanosti opozicionog lidera u njegovu vlasničku strukturu. Nakon reakcija domaćih i međunarodnih udruženja, policija je saopštila da je utvrdila da pretnja ne potiče sa teritorije Srbije, a identitet lica koji je pretnju uputio još uvek nije utvrđen.

3. [Kompanija SBB](#) obavestila je javnost da je izvršen sajber napad na njihov sajt, zbog čega su korisnici tog kablovskog i internet operatera bili suočeni sa smetnjama u radu interneta i kablovske televizije. Iz te

kompanije ističu da su negativno iznenađeni time što su u vreme trajanja napada njihovim korisnicima stizale poruke od strane konkurentske kompanije Telekom, inače u vlasništvu države, u kojima se šire neistine na račun kompanije SBB, zbog čega su najavili da će te poruke biti deo dokaznog materijala u tužbi koju će predati policiji i Tužilaštvu za visokotehnoški kriminal.

4. [Novinarka Ana Lalić](#) koja je uhapšena zbog objavljivanja teksta o dešavanjima i stanju u Kliničkom centru Vojvodine i dalje je meta napada tabloida i lažnih stranica na društvenim mrežama. Poslednji u nizu takvih napada predstavlja plaćeni oglas u kome se ističe njena slika i natpis kako ona radi protiv interesa Srbije. Iako nije reagovala na prethodne napade i tabloidne natpise, novinarka Lalić rekla je da ove oglase smatra eksplicitnim ugrožavanjem sigurnosti zbog čega će zatražiti zaštitu od strane nadležnih i [podneti tužbe](#) protiv svih portala i sajtova koji pozivaju na njen linč.

5. [Dnevni list Kurir](#) nastavlja sa kampanjom protiv nezavisnih medija i opozicionih organizacija nazivajući ih „korona profiterima koji svesno ruše zdravstveni sistem zarad svojih interesa“. I ovog puta na meti napada je direktor televizije „N1“ Jugoslav Ćosić, a pored njega napadi su usmereni i na vlasnike te televizije Dragana Šolaka i Nikosa Statoluppola, kao i predstavnike opozicionog Saveza za Srbiju. Ovi subjekti se optužuju i za navodne napade na čelnika Kriznog štaba, epidemijologa dr Predraga Kona i za najavu njegovog povlačenja sa tog mesta. Ovakva kampanja lista „Kurir“ traje već godinama i predstavlja uobičajeni način njihovog delovanja, što je svakako ohrabreno izostankom reakcije nadležnih organa koji nijednom nisu reagovali na ovakve natpise, niti je, osim po privatnim tužbama, „Kurir“ snosio bilo kakve sankcije zbog ovakvog postupanja.

6. [Gradonačelnik Leskovca Goran Cvetanović](#) izjavio je da će svaka informacija koja se objavi mimo zvaničnog sajta gradske uprave „pre ili kasnije imati konsekvence i da će se to nekome obiti o glavu“. Takođe je upozorio novinare da ne treba da „jure ekskluzivu“ i zbog toga objave neproverene vesti, napominjući da se kazne duplo pooštavaju u toku vanrednog stanja. Ovakvi istupi nosilaca vlasti kojima se upućuju otvorene pretnje novinarima su nedopustivi i predstavljaju pokušaj zastrašivanja i opstrukcije rada medija.

7. Novinari koji izveštavaju o stanju i posledicama krize uzrokovane pandemijom korona virusa suočeni su sa ozbiljnim ograničenjem u vidu nemogućnosti prisustvovanja konferencijama za medije Kriznog štaba. Pored toga, nije im omogućeno ni učešće putem video linka, tako da ni na koji način ne mogu da stupe u neposredan kontakt sa članovima štaba. Umesto toga, na raspolaganju im je mogućnost da pitanja pošalju mejlom, svakog dana do 14 časova. Međutim, ovakvo rešenje dovodi do brojnih problema, počevši od načina odabira pitanja koja će biti postavljena na konferenciji i [izbegavanja čitanja određenih pitanja](#), pa sve do izbegavanja odgovora na pitanja. Iz tog razloga, novinska agencija [Fonet](#) odlučila je da do daljnjeg ne učestvuje na takvim konferencijama i više neće upućivati pitanja na adresu Kriznog štaba, u čemu ih je podržala i redakcija dnevnog lista „[Danas](#)“. Na ovaj način onemogućava se normalan rad medija, ali najveću štetu trpe građani koji će ostati uskraćeni za odgovore na važna pitanja.

8. [Glavni urednik portala „Embargo“ Predrag Jeremić](#) izjavio je kako klanovi u pravosuđu pokušavaju da uguše medije, reagujući tako na presudu protiv „Srpskog telegrafa“ koji će morati da plati 500 000 dinara zbog neosnovanih i uvredljivih tekstova o tužiocu Stanislavu Dukiću. Podsećamo da je protiv Stanislava Dukića i još nekoliko njegovih kolega Republička javna tužiteljka Zagorka Dolovac pokrenula [disciplinski postupak](#) na osnovu tekstova u tabloidima u kojima se navodi kako su „ljudi iz podzemlja“ bili gosti na Dukićevoj rođendanskoj proslavi. Pored Dukića, na meti napada je i sudija Danica Kosovac koja je donela pomenutu presudu, kojoj se na teret stavlja da su je na tu funkciju doveli prijatelji koji su takođe bili gosti na Dukićevom rođendanu. U hajku na ovo dvoje tužilaca i sudija uključio se i predstavnik poznatog

GONGO udruženja „Savet za monitoring, ljudska prava i borbu protiv korupcije Transparentnost” Mario Spasić nazvavši ovu presudu šikaniranjem medija. Praksa vođenja prljavih tabloidnih kampanja protiv neistomišljenika je postala redovna praksa u Srbiji, ali u poslednje vreme njihove žrtve su sve češće predstavnici sudske grane vlasti, što predstavlja naročito štetan i opasan fenomen.

Ostale slobode

Tokom vanrednog stanja Građanske inicijative će izveštavati i o kršenjima ostalih ljudskih prava.

1. Predsedavajuća Delegacije Evropskog parlamenta za Srbiju [Tanja Fajon](#) i izvestilac Evropskog parlamenta za Srbiju Vladimir Bilčik apelovali su na državu zapadnog Balkana da omoguće nesmetan rad Parlamenta u nadgledanju sprovođenja mera protiv korona virusa. Fajon takođe ističe da bez obzira na težinu krize, suspendovanje demokratije ne može biti opcija, a sličnu poruku imao je i Bilčik podsećajući da Parlamentu pripada glavna uloga jer ta institucija predstavlja glas građana. Na njihove primedbe je neprimerenim sarkazmom reagovao ministar odbrane [Aleksandar Vulin](#) rekavši kako su njihove lekcije dragocene, ali bi za Srbiju bili dragoceniji respiratori. Podsećamo da Narodna skupština Republike Srbije ne zaseda već duže od mesec dana i da nije imala nikakvu ulogu ni prilikom donošenja odluke o proglašenju vanrednog stanja. Situacija se nije promenila ni nakon brojnih poruka domaće i međunarodne javnosti, a poslednje u nizu je i obraćanje [Klemensa Vulea](#), specijalnog izvestioca Ujedinjenih nacija za pravo na slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja koji je istakao kako je neophodno ojačati sistem parlamentarne i sudske kontrole sprovođenja usvojenih mera da bi se sprečila koncentracija moći u rukama izvršne vlasti. Na takvu praksu u Srbiji ukazao je i bivši Poverenik za informacije od javnog značaja [Rodoljub Šabić](#), navodeći kako Vlada i predsednik države prekoračuju ovlašćenja u toku trajanja vanrednog stanja. Naime, Ustav izričito predviđa da ukoliko Skupština ne može da se sastane mere kojima se odstupa od ljudskih i manjinskih prava za vreme vanrednog stanja propisuje Vlada, uz supotis predsednika Republike, ali da se to ni u kom slučaju ne odnosi na donošenje Uredbe o dodatnom zaduživanju.

2. Nakon više od 20 dana provedenih u pritvoru [Jovani Popović](#) iz Kikinde ukinut je pritvor i ona će se do okončanja postupka braniti sa slobode. Pritvor je ukinut i [Goranu Zrniću](#) iz Bačkog Brestovca sa obrazloženjem da je isteklo 28 dana koliko je po rešenju koje mu je izdato trebalo da traje izolacija i da više ne postoji mogućnost ponavljanja dela. Osim što je veoma diskutabilno pritvaranja lica koje krše mere samoizolacije, naročito uzimajući u obzir i apele međunarodnih organizacija koje preporučuju smanjivanje broja lica u takvim ustanovama, u Srbiji se svakodnevno održavaju suđenja putem Skajpa, protiv čega su se bunili [predstavnici advokata i udruženja](#) koja se bave zaštitom ljudskih prava ističući da se na taj način ugrožava pravo na pravično suđenje.

3. Na društvenoj mreži Tviter pojavio se snimak [očigledne policijske brutalnosti](#) prema licu koje je navodno prekršilo meru zabrane kretanja nakon 17 časova. Na snimku se vidi policijski službenik koji nekoliko puta udara osobu koja se nalazi na zadnjem sedištu policijskog vozila. [Ministar policije Nebojša Stefanović](#) izjavio je kako to nije slika policije kakvu Srbija želi da ima i da je naredio Sektoru za unutrašnju kontrolu da detaljno ispita postupanje policijskog službenika.

4. [Udruženje građanki FemPlatz](#) ukazalo je na težak položaj osoba na smeštaju u ustanovama socijalne zaštite čiji je osnivač Republika Srbija ili AP Vojvodina, kojih u 57 ustanova za odrasle i starije kao i 17 ustanova za mlade i decu ima skoro 15 000. U svom saopštenju ukazuju na posebno težak položaj osoba sa invaliditetom, a u prvom redu žena sa invaliditetom koje su izložene višestrukoj diskriminaciji i specifičnim manifestacijama nasilja. Postavljaju pitanja na koji način je obezbeđene adekvatna dezinfekcija ovih ustanova, ukazuju na problem prepunjenih kapaciteta i nemoći da se u slučaju pojave korona virusa među zaposlenima i korisnicima ostali adekvatno osiguraju. Ukazuju i na nedostupnost zdravstvene zaštite ženama sa invaliditetom i nedovoljno razvijenim mehanizmima za prijavu nasilja koje trpe, pre svega onih koje se nalazi u domskom smeštaju i kojima je zbog usvojenih mera zabranjeno da primaju posete.

5. Beogradski centar za ljudska prava podneo je krivičnu prijavu protiv više nepoznatih službenika Ministarstva unutrašnjih poslova i pripadnika službe obezbeđenja u Centru za Azil Krnjača zbog osnovane sumnje da su upotrebili prekomernu silu i naneli fizičke povrede nad više migranata smeštenih u tom centru. U krivičnoj prijavi se navodi da su 10. aprila pripadnici policije ušli u Centar i nasilno izveli migrante i izbeglice muškog pola, od kojih su neki od njih bili podvrgnuti nasilju i zlostavljanju što je ostavilo evidentne tragove na telu. Po svedočenju štićenika Centra, prilikom sprovođenja nasilja su korišćene i službene palice, a sve se odigravalo u prisustvu dece koja su smeštena u tom Centru, a nakon incidenta im nije pružena odgovarajuća zdravstvena pomoć. Ovakvo postupanje pripadnika oružanih snaga je nedopustivo i neophodna je hitno utvrditi povrede prava štićenika Centra i adekvatno sankcionisati odgovorne za ovaj incident.